

ze základních dovedností v procesu porozumění textu. Otázka ověřovala, zda žák rozumí klíčové pasáži, která byla podstatná pro práci s dalšími texty v této úloze. Pro správné zodpovězení otázky stačilo, aby žák uvedl přímou citaci z blogu nebo správnou parafrázi této části textu vlastními slovy. Otázka náležela do třetí úrovně čtenářské gramotnosti PISA. Žáci dosahující této úrovně by měli umět rozpoznat vztahy mezi informacemi, propojit několik částí textu a pochopit jejich význam. Správnou odpověď na otázku uvedlo téměř 57 % českých žáků.

Veľikonoční ostrov
Otázka 3 / 7

Přečti si recenzi knihy *Kolaps* na pravé straně. Odpověz na otázku kliknutím na možnost v tabulce.

V tabulce jsou uvedena tvrzení z recenze knihy *Kolaps*. Jsou tato tvrzení fakta, nebo názory? U každého tvrzení klikni na **Fakt** nebo **Názor**.

Je toto tvrzení fakt, nebo názor?	Fakt	Názor
Autor v knize popisuje několik civilizací, které se zhroutily proto, že jejich rozhodnutí měla dopad na životní prostředí.	☐	☐
Jedním z nejvýznamnějších příkladů v knize je případ Veľikonočního ostrova.	☐	☐
Tesali slavné sochy moai a s využitím dostupných přírodních zdrojů tyto mohutné moai přesouvali na různá místa po celém ostrově.	☐	☐
Když na Veľikonoční ostrov připluli v roce 1722 první Evropané, moai tam pořád stály, ale stromy byly pryč.	☐	☐
Tuto dobře napsanou knihu by si měl přečíst každý, kdo se zajímá o problémy životního prostředí.	☐	☐

Blog Recenze knihy
www.recenzeodbornychknih.cz/Kolaps

Recenze knihy *Kolaps*

Nová kniha Jareda Diamonda *Kolaps* je jasným varováním před důsledky poškozování životního prostředí. Autor v knize popisuje několik civilizací, které se zhroutily proto, že jejich rozhodnutí měla dopad na životní prostředí. Jedním z nejvýznamnějších příkladů v knize je případ Veľikonočního ostrova.

Podle autora Veľikonoční ostrov osídlili Polynésané někdy po roce 700 n. l. Vytvořili prosperující společnost, která měla přibližně 15 000 obyvatel. Tesali slavné sochy moai a s využitím dostupných přírodních zdrojů tyto mohutné moai přesouvali na různá místa po celém ostrově. Když na Veľikonoční ostrov připluli v roce 1722 první Evropané, moai tam pořád stály, ale stromy byly pryč. Počet obyvatel poklesl na pár tisíc lidí, kteří bojovali o přežití. J. Diamond píše, že obyvatelé Veľikonočního ostrova mýtili lesy, aby získali půdu pro zemědělství a jiné účely, a že lovíli příliš mnoho mořských a suchozemských ptáků, kteří na ostrově žili. Domnívá se, že ubývání přírodních zdrojů vedlo k občanským válkám a kolapsu společnosti na Veľikonočním ostrově.

Z této úchvatné, i když děsivé knihy plyne poučení, že v minulosti se lidé sami rozhodli zničit své životní prostředí vykácením všech stromů a lovením živočišných druhů až do jejich vyhynutí. Autor však optimisticky uzavírá, že dnes se můžeme rozhodnout **nedělat** stejné chyby. Tuto dobře napsanou knihu by si měl přečíst každý, kdo se zajímá o problémy životního prostředí.

Čtenářský proces:	Uvažování o obsahu a formě
Formát otázky:	Komplexní výběr odpovědi – vyhodnocováno strojově
Požadovaná úroveň:	Úroveň 5 - velmi vysoká

V této otázce již žák pracoval s druhým textem – s recenzí knihy, na kterou odkazoval blog. Jeho úkolem bylo vyplnit do připravené tabulky, zda vybraná tvrzení z textu představují fakta, nebo názory. K tomu musel nejdříve pochopit doslovný význam každého tvrzení a následně posoudit, zda tvrzení věcně popisuje obsah knihy či průběh událostí, nebo vyjadřuje názor autora recenze. Žák musel překročit rovinu doslovného porozumění a zaměřit se nejen na obsah tvrzení, ale také na způsob, jakým je prezentován (např. s využitím hodnotících výrazů). V České republice označilo všech pět tvrzení správně zhruba 22 % žáků, dalších 21 % žáků označilo správně alespoň čtyři tvrzení.